

CUNTANIN EMRİ ALTINDA AÇILAN SİYASET SAHNESİ

Cunta'nın siyaset sahnesi perdelerini açtı. Ama açmasıyla birlikte sermaye içindeki bin türlü didişme de bu sahne boy gösterdi. Sonuçta Türk tekeli sermayesinin en gerici, en amerikancı öğeleri 31 Mayıs darbesiyle bastırıldı. Ne var ki, bu olay burjuvazi içindeki sürtüşmeleri daha da derinleştirdi. Şimdilerde kimi tekelciler ve onların temsilcileri Cunta'yı MDP dışında yeni bir sağ partinin kurulması gerektiğine veya MDP çatısı altında değişik tekelci çıkarların temsil edilmesine ikna çalışıyorlar. Odalar Birliği Başkanı Mehmet Yazar'ın, ünlü maliye bakanlarından eski AP'li Mesut Erez'in, eski AP ve BTP kurucularından Hayri Yorgancıoğlu ailesinden Mehmet Yorgancıoğlu'nun devreye girmesi, Celal Bayar'ın yeniden tavsiyelere başlaması hep bu doğrultudadır.

Cunta restini çekmiş ve MDP demiştir. Ama tekelcilerin diğer kesimleri bu zümrenin çoğunluğunu içerecek bir uzlaşma formülünün daha doğru olacağı kanısındadırlar. Çekişmeler ve pazarlıklar sürüp gitmektedir ve daha da sürmektedir.

İşçi sınıfı ve halk açısından ise söylenecek şudur: siyaset

K. Evren kışlasının avlusu değildir. İşçi sınıfı açısından siyaset hiç bir zaman, hiçbir burjuva iktidarının iznine tabi olmamıştır. K. Evren'in siyaset yasağı burjuva partileri içindir. Gene onun kaldırdığı —ve de tekrar koyduğu— yasak da gene burjuvazinin kimi kesimleri içindir.

İşçi sınıfı siyaseti dün olduğu gibi bugün de, yarı da hiçbir yasağa, hiçbir emire tabi olmadan sürmektedir ve sürcektir.

K.Evren Eşkiyasının Gece Baskını

12 Eylül'de bir gece baskınıyla iktidarı ele geçiren Kenan Evren Cuntası, ülkede faşist bir diktatörlük kurduktan sonra şimdi de Türk militarizminin egemenliğini yaygınlaştırmaya yönelmiştir.

Son günlerde ortaya çıkan ve Kuzey Kıbrıs'ta "bağımsız" bir Türk devletini öngören ilhak planından sonra, generaler cuntası bir gece baskınıyla Irak Kürdistanı'na karşı Türk şovenizminin haçlı seferini başlatmıştır.

Amerikan genel kurmay başkanı Ankara'ya gelip

Ustelik de en geniş kitleler K. Evren'in siyaset panayırının ne menem bir nitelik taşıdığına, generallerin geçeceklerini söyledikleri rejimin de ne menem bir demokrasi olduğunu bugününkünden çok daha somut bir biçimde görmüşlerdir. Faşist Cunta'nın birkaç yıldır uzattığı seçim havucunun ne yaman bir deve dikeni olduğu da ortaya çıkmıştır.

Bugün işçi sınıfı politik hareketi ve diğer ilerici siyasi akımlar için siyasi mücadelenin

perspektifi ve objektif tabanı daha da genişlemiştir. Bu siyasi mücadele, faşizmin o lanetli duvarları dışında ve duvarları yıkmak üzere genişleyerek sürecektir.

K. Evren faşizmi altında yürütmüş olduğumuz işçi sınıfı politik mücadelesi, işçi sınıfı bağımsızlığının hiçbir zor altında yokedilemeyeceğinin seçkin bir örneği olmuştur.

Bu bayrağı onurla yükseltmiş olan Türkiye Sosyalist İşçi Partisi'ni destekleyen bir yayın organı olarak, Partimizin 9 uncu kuruluş yıldönümünde yarın kurma azmimiz bize yüklediği yeni görevlerin bilincinde ölümlükteki daha çetin mücadelelere onurla, inançla hazırlanıyoruz.

Kenan Evren'le görüşmesinden bir gün sonra başlatılan bu saldırı, aynı zamanda kanlı Saddam rejimiyle işbirliği halinde gerçekleştirilmiştir.

Irak Kürdistanı'ndaki Kürt halkının katili olan Saddam Hüseyin cuntası, Türkiye'deki katil Cunta'ya "aport" demiş ve K. Evren'in kuvvetleri de Irak Kürdistanına saldırmışlardır.

Cunta'nın Yeni Cinayeti

A.Gürbudak Hapiste Öldü

TÖB-DER Merkez Yürütme Kurulu üyesi ve Genel Saymanı Abdullah Gürbudak tutuklu bulunduğu cezaevinde kalp hastalığından öldü.

Cunta'nın sözcüleri Gürbudak'ın "eceliyle öldüğünü" açıkladılar. Bu açıklama bir yarıyla Cunta'nın zindanlarında her ölünün "eceliyle" ölmediğinin bizzat Cunta tarafından itirafı demektir. Tersine, Cunta'nın hapisanelerindeki ölümlerin hemen hiç birisinin "ecel sonucu" olmadığı bir gerçekliktir.

Nitekim Gürbudak arkadaş da, Cunta'nın iddiasının tersine, "eceliyle" öldü. Kendisi iki buçuk yıldır Mamak Askeri Toplama kampındaydı. Bir yandan TÖB-DER yöneticisi olarak yargılanırken, öte yandan Dev-Yol kovuşturması nedeniyle defalarca sorguya (yani işkenceye) alınıyor, sık sık hücreye atılıyordu.

Gürbudak'ın avukatları otopsi istediler. Yapılan otopside avukat Şekibe Çelenk de hazır bulundu. Abdullah arkadaşın kalp iltihaplanması sonucu öldüğü anlaşıldı.

Bu otopsi sonucu Gürbudak'ın "eceliyle" ölmediğinin apaçık bir kanıtıdır. Çünkü tıbbın bu denli gelişkin olduğu günümüzde, açık kalp ameliyatlarının artık devlet hastanelerinde bile başarıyla yapıldığı Türkiye'de bir insanın kalp (Devamı 7. sayfada)

Pinochet İktidarına Karşı En Büyük Protesto

Şili'deki faşist Cunta'ya karşı 11 Mayıs 1983'te düzenlenen "Ulusal Protesto Günü" on yıllık Pinochet iktidarına karşı yapılan hareketlerin en büyüğü oldu. Polislin yürüyüşçüler üzerine ateş açması sonucu 15 yaşında bir öğrenci ile 22 yaşında bir işçi öldü. Yüzlerce kişi tutuklandı.

"Protesto Günü", Pinochet iktidarının halk üzerinde uyguladığı ağır politik baskı ve ülkenin içine düşürüldüğü büyük ekonomik krize karşı komünistler, hristiyan demokratlar ve diğer karşı güçler tarafından düzenlendi.

Köyleri yakıp yıkmışlar, dağlık yörede zaten kısıtlı olan ekili arazileri ateşe vermişler, insanları öldürmüşlerdir. Sonra da iki bin Kürdü esir alıp, rehlin olarak Türk militarizminin T.Kürdistanı'ndaki askeri toplama kamplarına getirmişlerdir.

Böylece rejime karşı mücadele eden Irak yurtsever güçleri Türk ordusu tarafından arkadan çevrildiği gibi Türkiye ve Irak Kürdistanı'ndaki emekçiler arasındaki irtibat kanalları ve dolayım da kesilmiştir.

Cunta'nın dışişleri bakanlığının resmi açıklamasında "Kürt" kelimesinin kullanılmaması için "bazı gruplar" ve "eşkiyalar" sözü sarfedilmektedir.

Asıl haydut Türkiye'de Türk ve Kürt halklarına kan kusturan K.Evren Cuntası'nın kendisidir. Eşkiyanın başı ise Çankaya'ya karargah kurmuş Kenan Evren'den başkası değildir.

İşsizler Yürüyorlar

Kapitalist dünyayı saran derin ekonomik kriz nedeniyle işsizlik büyük bir toplumsal afet olarak her geçen gün büyüyor. Ve Avrupa'nın çeşitli ülkelerinde işsizler ve işsizlik

tehlikesi altındaki işçiler kitle gösterileri yapıyor.

F.Almanya çapında kurulan İşsizler Girişimi, işsizliği ve sosyal kısıntıları protesto

1980 Eylülünde Sofya'da toplanan Dünya Barış Parlamentosu'ndan bu yana düzenlenen en büyük barış forumu 21-26 Haziran tarihleri arasında Prag'da yapılacaktır.

Dünyanın dört bir yanından çok sayıda ülkenin barış güçlerinin, ulusal barış komiteleri yöneticilerinin, siyasi partiler, sendikalar, başka meslek kuruluşları, diğer demokratik kitle örgütleri yöneticilerinin, sosyalist ve barışsever devlet temsilcilerinin, uluslararası işçi, gençlik, kadın örgütlerinin, kendi alanında isim yapmış yazar, sanatçı ve bilim adamlarının, Batı'nın, Latin Amerika'nın (Devamı 7. sayfada)

Barış Mücadelesi Çiğ Gibi Büyüyor

Beyaz Saray yönetiminin ve Pentagon militarizminin güttüğü savaş kıskırtıcısı politikaya bizzat kendi müttefiki olan Batı Avrupa ülkelerindeki halkların tepkileri hızla büyüyor, gelişiyor.

Avrupa'da bir nükleer savaş çıkmasını göze almış bulunan Amerikan emperyalizmi, kıtadaki ve dolayısıyla tüm dünyadaki barış ve güvenliği büsbütün kundaklayacak olan nükleer füzelere yerleştirmekte is-

rar ederken, adı geçen Pershing ve Cruise II füzelere yerleştirilme zamanı yaklaştıkça, barış mücadelesi de daha ileri boyutlara varıyor.

Örneğin bugüne değin füze konusunda aktif olarak harekete geçmemiş bulunan İtalyan Komünist Partisi çok sert bir bildiri yayınlarak İtalyan hükümetine adeta nota verdi ve füzelere İtalya'ya konulmaması için etkili bir mücadeleye girişti. İtalya'da büyük barış gösterileri başladı.

F.Almanya'da Paskalya (Ostern) tatilinde yapılan geleneksel barış yürüyüşlerine yüzbinlerce insan katıldı. Gene İngiltere'de, Fransa'daki Paskalya yürüyüşleri 1967'den beri duraganlaşmış olan bu barış gösterilerine büyük bir ivme kattı. İngiliz İşçi Partisi de yeni Amerikan füzelere karşı kesin bir mücadele yürütmektedir.

İngiltere de kitleler her gün Amerikan askeri üslerini kuşatmakta ve barış gösterilerini devam ettirmektedirler.

Önümüzdeki aylar kıta Avrupası olağanüstü denilebilecek ölçüde barış hareketlerine sahne olacaktır.

İrkçılığa Karşı Kitle Hareketleri

İrkçi Güney Afrika Cumhuriyeti'nin üç yurtsever gerillayı asması üzerine ülkenin asıl sahibi yerli halk büyük kitle gösterilerine başladılar. İrkçi rejimin bu yeni cinayeti dünyada büyük tepkilerle karşılaştı. Sosyalist ülkeler ve birçok demokratik ülke resmi kanaldan ırkçı devleti protesto ettiler.

ABD'DE BARİŞ HAREKETİ YÜKSELİYOR

Reagan yönetiminin güttüğü soğuk savaş ve gerginlik politikasına karşı dünyanın dört bir yanından yükselen mücadeleleri Amerika'yı da etkisi altına aldı.

Amerikan Katolik kilisesinin açık bir şekilde barışı savunması ve Reagan'ın savaşçı körükleyen politikasına karşı mücadele etmesi bir Beyaz Saray (Devamı 7. sayfada)

TÜRKİYE SOSYALİST İŞÇİ PARTİSİ'nin 9cu, 15-16 Haziran Büyük İşçi Direnişi'nin 13cü yıldönümü nedeniyle B.Berlin'de bir kapalı salon toplantısı yapıldı. TSİP Genel Başkanı Ahmet Kaçmaz'ın ve konuk olarak TİP Genel Sekreteri Nihat Sargın ile TÖB-DER Genel Başkanı Gültekin Gazioglu'nun konuştuğu toplantıda zengin bir kültür programı sunuldu, kardeş partilerden gelen mesajlar okundu. Yöneticileri ve binlerce üyesi tutuklu bulunan İran Tudeh Partisi'nin kültür ekibinin sunduğu program büyük takdir topladı. Adı geçen yıldönümleri nedeniyle göçmen işçilerimizin yoğun olduğu Avrupa kentlerinde GERÇEK komiteleri tarafından afişleme yapıldı, el ilanı dağıtıldı, K.Evren Cuntası ve onun partiler komedyası teşhir edildi.

K.Evren'in Kışla Avlusu

K.Evren'in açtığı siyaset sahnesinin ne menem bir sey olduğu ona umut bağlayanları hayal kırıklığına uğrattak ölçüde kendini çarpıcı bir şekilde ortaya koydu.

Finans kapitalin en gerici, en şoven, en emperyalist öğelerini temsil eden faşist Cunta önce AP'nin devamı olan BTP'yi kapattı, sonra da CHP'nin birikimini toplama namzet olarak yola çıkan SODEP'in genel başkan Erdal İnönü dahil demokrat nitelikli 21 yönetici ve kurucusunu veto ederek bu partiyi de Calp'ın partisinden farklı bir hâle getirdi.

K.Evren Cuntası'nın 31 Mayıs'da aldığı karar tekelci sermayenin en gerici unsurlarının, diğer tekelci kesimlere karşı yaptığı yeni bir darbe niteliğindedir ve bu 12 Eylül faşizminin yeni bir halkasını oluşturmaktaydı. Gerici-faşist işbirlikçisi AP'nin yeniden partileşmesine dahi göz yummayacak kadar saldırgan olan Cunta'nın, burjuva demokrat ölçülerde bir parti olmak amacıyla yola çıkan Sosyal Demokrasi Partisi'ne göz yumması ve ona bu nitelikleri kazandıracak olan demokrat aydınları, ilerici sendikacılar partide yönetimde tutması beklenelemezdi. Bu olaylar K.Evren rejiminin tynetini, en azgın militarist ve şovenist karakterini ve amerikancı niteliğini en kör gözlerle hatta Avrupalı sağıcılara bile göstermiştir.

Finans kapitalin en azgın unsurlarının bu son uygulamaları da bir kez daha göstermiştir ki, faşist rejimin kendiliğinden veya tekelci sermaye içi hesaplaşmalar sonucu işbaşından uzaklaşacağını sanmak hayalciliktir. Faşist Cunta kendi mantığının ve politikasının gereğini yapmaktadır, 12 Eylül hedeflerine sadık kalmaktadır. Darbeci generaller 12 Eylül'de işbaşına geldiklerinde uzun vadeli ve kalıcı bir rejimi arzularadıkları söylemişlerdi. Şimdi dediklerini yapmaktadırlar. Temsil ettikleri en gerici ve en amerikancı güçler adına, faşizmin kontrolü dışındaki bir parlamentoya müsaade etmemektedirler, görüldüğü gibi birtakım tekelci çıkarların kendilerinden icazetsiz bir partide siyasal ifadesini bulmasına tahammül edemez (Devamı 2. sayfada)

LATİN AMERİKA'DA CUNTALAR SALLANIYOR Yazısı: sayfa 4-5

ABD'nin VIETNAM HALKINA BIRAKTIĞI MİRAS

Bu yılın 14-20 Şubat tarihleri arasında Ho-Chi-Minh şehrinde aralarında doğudan ve batıdan 21 ülkenin 160 bilim adamının katıldığı "Bitki ve yaprak yok etme araçlarının

ABD'nin savaş esnasında Vietnam'da kullandığı kimyasal silahlar etkisini bugün dahi gösteriyor.

insan ve doğa üzerinde uzun vadede etkileri" adlı uluslararası bir sempozyum düzenlendi. Bilim adamlarının inceledikleri konu ABD'nin Vietnam'da yürüttüğü kimyasal savaşın uzun vadedeki sonuçlarıydı. Sempozyuma katılan Hamburg'lu doktor ve Federal Almanya-Vietnam Sosyalist Cumhuriyeti Dostluk Derneği başkan yardımcısı Dr. Karl-Rainer Fabig UZ için bir haber yazdı. Aşağıdaki özet yazı bu haberdan aktarılmıştır.

ABD'nin kendi verilerine göre 1961-71 arası Vietnam'ın güneyine 72 milyon litre kimyasal savaş maddesi saçılmış. Bunun 44 milyon litresi Amerikan ordusunda kutu rengine göre turuncu ajan diye adlandırılan bir zehirli madde idi. Bunun içinde 1976 Seveso felaketinden sonra tüm dünyaca korkulan Dioxin'in izleri vardı.

Daha Vietnam savaşı sürenken bilim adamları çocuk düşürmelerin ve karaciğer kanserinin ilaçtan etkilenenler arasında yoğunlaşmasına dikkati çekmişlerdi. Karaciğer cerrahı Prof. Ton That Tung daha 1970'de Paris yakınlarında Orsay'da yapılan konferansta korkunç gerçekleri ortaya koymuştu.

ABD, Vietnam savaşı sırasında Vietnamlıların tüm yaşam alanlarını ve çevrelerini kimyasal savaş araçlarıyla yok etmek için tüm çabayı gösterdi. Nitekim mavi ajan adlı zehir ile pirinç tarlalarının büyük bölümünü yok ettiler ve savaş öncesi yılda 200.000 ton pirinç ihraç eden Güney Vietnam, zehir kullanımından sonra ABD'den yılda 600.000 ton pirinç ithal eder hale geldi. Bu tropik ülkenin orman alanlarının % 44'üne zehirli ilaçlar serpidi ve ormanların yeşillikleri yok edildi.

Vietnam sağlık bakanı yardımcısı Prof. Cau konferansta şunları söyledi: "Biz bu zehirlenme sorununu ulusal olarak görmüyoruz. Evet, belki en çok kurbanı biz verdik, ama Amerikalı ve Avusturyalı birçok eski asker de Vietnam savaşından bu yana hastalıklara sahip, ayrıca çocukları da sakat doğuyor. Ümarız, bu konferans tüm dünyaya yardımcı olur."

Vietnam'da hâlâ tek gözülü ve alınlarında cinsel organı olan çocuklar, ya da tek vücutlu ve efsik iki kafaya sahip çocuklar doğuyor, ama Ronald Reagan buna rağmen bu korkunç savaşı "asil bir dava" olarak görüş savunmaya devam ediyor.

Orta Doğu Haberleri

İSRAİL YENİ CEZAEVLERİ İNŞA EDİYOR

TİŞRİN gazetesi 24.2.83 tarihli sayısında işgal altındaki basına dayanarak verdiği haberde, siyonist İsrail hükümetinin bu yıl tamamlanmak üzere sekiz cezaevi inşa etmeyi kararlaştırdığını belirtmektedir. Binlerce tutukluyla alabileceği büyüklükte yapılması planlanan cezaevlerinden biri de Nables şehrinde kuruluyor.

DEMOKRATİK CEPHE 14. KURULUŞ YILINI KUTLADI

Filistin'in Kurtuluşu İçin Demokratik Cephe 14. kuruluş yıldönümünü 23.2.1983 tarihinde Suriye'de bulunan Yarmuk mülteci kampında kitlesel bir yürüyüşle kutladı.

MISIRLI AVUKATLARIN PROTESTO HAREKETİ

Mısır'ın Tel Aviv'le ilişkilerini yeniden kurmasının yıldönümü nedeniyle, Mısırlı avukatlar bu ilişkileri protesto ettiler. İsrail bayrağının yakıldığı ve Filistin bayrağının göndere çekildiği protesto hareketinde, Mısır'ın İsrail'e olan ilişkilerinin iptal edilmesi ve FKÖ'nün tanınması istendi.

Avukatlar adına bir açıklamada bulunan Mehmet Fahim bu protesto hareketiyle Mısır ulusal güçlerinin istemlerini dile getirdiklerini belirtti.

VATAN HAREKETİNİN EYLEMLERİ SÜRÜYOR

Vatan hareketinin siyonist işgal kuvvetlerine karşı eylemleri sürüyor. Vatan hareketi Seyda ve Damur kentinde iki başarılı hareket gerçekleştirdi. Eylemlerin birinde, işgal kuvvetlerinin bir gözlemleme merkezi tahrip edildi.

Öte yandan bizzat İsrail yetkilileri kendi kuvvetlerine karşı sadece Mart ayında 25 eylemin yapıldığını itiraf ettiler. Lübnan Vatan Hareketinin gerçekleştirdiği bu 25 eylem sonucu, üç İsrail askerinin öldürüldüğü, otuzunun yaralandığı ve üç İsrail kamyonunun yakıldığı belirtildi.

LÜBNAN POLİSİ DOKUZ FİLİSTİNLİYİ TUTUKLADI

Lübnan'da evleri İsrail saldırısı esnasında yıkılan 9 Filistinli, evlerini onarırlarken İsrail polisi tarafından tutuklandılar. Polis yetkilisi tutuklama ile ilgili olarak şu açıklama yaptı: "Hükümet mülteci kamplarındaki evlerin onarılmasını ve yeniden yapılmasını yasaklamıştır. Alınan bu karara uymayanlar tutuklanacaktır."

mayı yaptı: "Hükümet mülteci kamplarındaki evlerin onarılmasını ve yeniden yapılmasını yasaklamıştır. Alınan bu karara uymayanlar tutuklanacaktır."

IRAKLI KADINLAR SADDAM YÖNETİMİNİ PROTESTO ETTİLER

Iraklı kadınlar gerici Saddam yönetiminin politikasını sert bir dille kınayarak, protesto ettiler.

Şam Üniversitesi'nin salonunda yapılan Irak Kadınlar Birliği'nin yıllık kongresinde, Iraklı kadınların erkek kardeşleriyle birlikte omuz omuza Saddam yönetiminin yıkılması için mücadele ettikleri ve bu mücadeleyi sürdürecekleri dile getirildi.

GÜNEY LÜBLAN'DA KİTLESEL HALK GÖSTERİLERİ

Lübnan Komünist Partisi Güney Lübnan'da devam eden gösterileri fiili olarak desteklediğini ve gösterilere geniş katılımın sağlanması için çaba sarfedeceğini açıkladı. İsrail güneyde başlayan kitlesel halk hareketlerine karşı silahlı saldırıda bulunuyor. LKP Politbüro'sunun bu konuyla ilgili açıklaması şöyledir:

"İsrail işgal kuvvetleri Lübnan'da ve genellikle güneyde tedbir bahanesi altında bölgeye hakim olmak ve bu hakimiyetini sürdürmek için terör estiriyor. Lübnan Komünist Partisi, işgal edilen topraklarda bölgeden bölgeye yayılan direniş taktiklere karşılık, bu direnişleri halkımızın İsrail işgalini ve işbirlikçi Said Hadad'ın tahakkümünü kabul etmediğini ve vatani uğruna, bir karşı toprak uğruna her şeylerini feda edebileceklerinin bir göstergesi olarak kabul ediyor.

Lübnan Komünist Partisi güneydeki halka, aramızdaki düşünce ve siyasi ayrılıklara bakmaksızın safalarını birleştirme çağrısında bulunuyor. Düşmanın vahşi uygulamalarını ve tedbir diye adlandırdığı planları suya düşürelim. Şeyh Rağıb Harb'in ve siyonist cezaevlerinde bulunan tutukluların özgürlükleri için bütün komünistleri, yurtseverleri ve özellikle güneyin vatan-daşlarını yarın başlayacak gösterilere katılmaya ve bütün olanaklarını seferber etmeye çağırıyoruz. Bugün düşmanın yayılmacı planlarına hayır deme günüdür. Bugün tüm yurtseverlerin seslerini haykıracakları gündür."

Latin Amerika'dan

URUGUAY'DAKİ ASKERİ REJİME KARŞI DİRENİŞ YÜKSELİYOR

27 Haziran 1973'de Uruguay'da kurulan askeri faşist diktatörlüğe karşı olan sosyal ve politik güçlerin direnişi, son yıllarda bir yükselme göstermektedir. Bu durum tespiti, Uruguay Komünist Partisi Merkez Komitesi'nin geçtiğimiz Şubat ayı sonunda gerçekleştirdiği bir planum toplantısında yapılmıştır. Toplantıda ayrıca, emekçi kitlelerle bütün halk güçlerinin, demokrasinin yeniden kurulması için mücadelede birlik ve beraberliğini güçlendirmenin gerekliliği üzerinde durularak, bunun askeri rejimin devrilmesinde ön şart olduğu vurgulanmıştır.

UKP, bütün politik tutukluların salıverilmesini, siyasi partilerin halkın sosyal örgütlerinin serbest bırakılmasını ve en erken bir zamanda seçimlerin yapılmasını talep etmektedir. Plenum toplantısından sonra yapılan açıklamada devamla şöyle denilmektedir: "Askerlerin hazırladığı anayasa taslağının reddedilmiş olması ve özellikle Kasım 1982'de yapılan seçimlerde muhalefet güçlerinin zaferinden sonra, ülkede yeni bir siyasi durum meydana gelmiştir. Mücadele güçlendirilecek olursa, bu diktatörlüğün devrilmesine yol açabilir. Rejim, gittikçe daha fazla soyutlanmaktadır. Son zamanlarda tutarlı davranan muhalefet ve ağır ekonomik bunalım sayesinde, diktatörlük binasında oluşan derin çatlaklar artık görünür hale gelmiştir. Şu andaki durumun özelliği, pasif bekle-yişler içinde olmak değil, aksine bütün muhalif güçlerin fikir birliği ve bütünlüğüdür. Çünkü sol ve demokratik partilere karşı sürdürülen baskılar, ancak bütün demokratların ortak eylemleri ile etkisiz hale getirilebilir ve sendikal haklar yeniden elde edilebilir."

GUATEMALA'DAKİ BASKI REJİMİ SÜRÜYOR

General Rios Montt başkanlığındaki Guatemala askeri rejimi, 1982 yılı ortasından beri ülkede sürdürülen olağanüstü durum halini 25 gün daha uzattı. Böylece ordu, polis, güvenlik kuvvetleri ve paramiliter çetelerin Guatemala halkına karşı sürdürmekte olduğu terör için kapılar açık tutulmuş oluyor. Bilindiği gibi Guatemala'da politik ve sendikal faaliyetler yasaklanmıştır. Basın ağır sansür altındadır. Rejime karşı gittikçe artan direniş hakkında haber verilmemesi koşuluyla, gazetelerin yayınlanabilmesine izin verilmektedir.

Şimdiye kadar her 30 günde bir yenilenen olağanüstü durum devamından amaç, bu Orta Amerika ülkesindeki kurtuluş savaşını ezmektir.

Geçtiğimiz Şubat ayı ortasında Meksiko kentinde yayınlanan Halk Kurtuluş Hareketi'nin bir açıklamasına göre, 4 ileri gelen silahlı örgütten oluşan Guatemala Ulusal Devrimci Birliği (URNG) örgütü, 1982 yılı içinde Rios-Montt rejiminin askeri birliklerine karşı 630 başarılı eylem gerçekleştirmiş bulunmaktadır.

PUERTO RİKO YURTSEVERLERİ BAĞIMSIZLIK İSTİYOR

Puerto Riko Sosyalist Partisi (PSP)'nin yeni Genel Sekreteri Carlos Gallisa, ABD'nin sömürgesi olan Puerto Riko'nun bağımsızlığı için verilmekte olan mücadelenin güçlendirilerek devam edeceğini açıkladı. New York'ta yapılan bir konferansta konuşan Gallisa, birden fazla partinin katılacağı bir birlik cephesinin oluşması için yurtsever güçlerin yapmakta oldukları çabalar hakkında bilgi verdi.

Puerto Riko'nun ekonomik ve sosyal durumunun çok kötü olduğuna değinen PSP Genel Sekreteri, resmi verilere göre, çalışabilir ülke nüfusunun % 25'inin işsiz olduğunu, ada için verilmekte olan 500 milyon dolardan fazla yardımın Washington tarafından iptal edilmesinden sonra, binlerce emekçinin daha sokağa atıldığını söylemiştir.

ARJANTİN'DE SEÇİMLER YAPILACAK

Mart 1976'da Arjantin'de iktidarı ele geçiren askeri Cunta'nın açıkladığına göre, ülkede genel seçimlerin 30 Ekim 1983'de yapılmasına karar verildi. Cunta Başkanı Reynaldo Bignone'ye göre oluşacak sivil hükümet, seçimlerden 3 ay sonra iktidarı devralacak. Genel seçimlere bütün partilerin aday göstererek katılabilecekleri bildiriliyor.

"ATOM SİLAHLARINDAN ARINMIŞ KENTLER"

NATO'nun Aralık ayında Avrupa'ya yerleştirilmesi planlanan orta menzilli Amerikan füzelere sayısının 572 olduğunu açıklamasından sonra, Batı Avrupa kentlerinde ve kırsal bölgelerde atom silahlarının yasaklanması için sürdürülen kampanya gittikçe gelişiyor ve önem kazanıyor.

İngiltere'nin Nükleer Silahsızlanma Kampanyası organizatörü Jenny Edwards, İngiltere'de 156 mahalli yönetimin ve içinde Londra'nın da bulunduğu 8 kent kendilerini "Atom Silahlarından Arınmış Bölge" ilan ettiklerini ve bugün İngiltere, İskoçya ve Wallis'in toplam nüfusunun % 66'sının bu bölgelerde yaşadığını belirtiyor.

Sayıları 30'u aşkın Batı Alman kent ve kır meclisi de kendilerini "Atom Silahlarından Arınmış Bölge" ilan ettiler. Ayrıca kampanya organizatörü Andreas Zumach'ın açıklamasına göre 500 bölge daha aynı doğrultuda karar al-

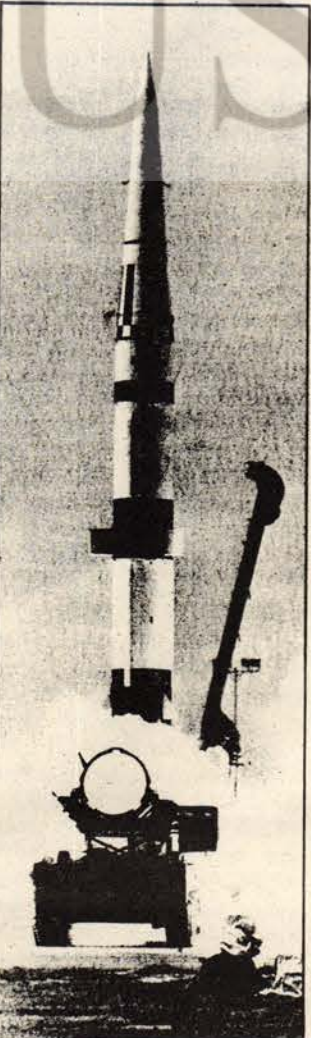
ma hazırlığı içinde. Kampanyanın amacının Almanya'da ve giderek tüm Avrupa'da atomdan arınmış bölgelerden oluşan bir ağ örneği olduğunu açıklıyor Zumach, "hareket öncelikle Amerikan silahlarının depolanmasına karşı olduğu için Bonn hükümeti bu yerleri gizli tutmaya çalışıyor" dedi. Bu gizliliğe rağmen Batı Almanya'da planlanan füze yerleşimine yerine yakın Herstein köyü "arınma" kararı aldı. Batı Almanya'da pek çok örgüt, okullar, kiliseler, mahalli meclisler, fabrika işçi örgütleri kampanyada yer alıyor. 100 kişilik bir ordu topçu birliğinin "atomdan arınma" kararı alınmasını Bonn'daki Savunma Bakanı'nı çok kaygılandığı belirtiliyor.

Sicilya'da depolama yeri Camiso'ya 6 km mesafede olan Vittoria komünü de kendini atom silahlarından arınmış bölge ilan etti.

Bu ay Brüksel'de toplanan "Atom Silahlarından Arınmış Kentler" in belediye başkanları ve meclis üyeleri amaçlarını; "atom silahlarından arınmış bir Avrupa", "nükleersiz bir Avrupa", "nükleersiz bir dünya" gerçekleştirmek olduğunu, bu amaç için Avrupa'daki diğer meslektaşlarını zorlamak ve eğitim yetkililerini okullarda ve halk içinde atom silahları konusunda daha uyarıcı ve daha etkin çalışmalar yapmaya teşvik etmek olduğunu belirttiler. Kongreye katılan kentler arasında Belçika'dan Louvain, Namur ve Charleroi, Hollanda'dan Rotterdam İngiltere'den Manchester, İtalya'dan Perugia ve Batı Almanya'dan Woerfelden-Walldorf bulunuyordu.

Bu kampanya üzerine Batı Avrupa ülkelerinin yönetimleri "atom silahlarından arınma" kararlarının kanunsuz olduğunu belirttiler. Batı Alman Savunma ve İçişleri Bakanları ise bu kararların milli çıkarlar tehlikeye girdiği zaman iptal edilebileceklerini söylediler.

Batı Avrupa hükümetlerinin tepkilerine rağmen "kampanya" büyüyor ve yaygınlaşıyor. Benzeri çalışmalar Danimarka'da, Norveç'te ve diğer NATO ülkelerinde de sürüyor. Yetkililer, atom silahlarının ülkelerinde depolanmasına göz yummayacaklarını söylüyorlar.

Pershing II füzesi.

Pinochet'in Sonu Geldi

Pinochet Cuntası'na karşı bir gösteri esnasında vurularak öldürülen taksi şoförü Andres Supulveda'nın cenaze töreni faşist diktatörlüğü protesto hareketine dönüştü.

Şili'de faşist Pinochet diktatörlüğüne karşı kitle hareketleri başladı. Faşist devlet işçi semtlerine operasyonlar düzenliyor ve ev ev arama yapıyor. Halen 2 bini aşkın kişi kışın soğuk ve ayazında stad-yuma doldurulmuş durumda.

Şili'de askeri-faşist diktatörlüğün altındaki zemin kayıyor. Aşağıda okuyacağınız yazı anti-faşist mücadelenin yükseldiği şu günlere doğru uzanan son gelişmeleri özetlemektedir.

Bu vesileyle, Şili Komünist Partisi Genel Sekreteri Luis Corvalan'ın Eylül 1982'de yazdığı yazıyı da bu sayfamızda bulacaksınız.

Şili diktatörü Augusto Pinochet, geçtiğimiz Şubat ayı sonunda son 10 aylık süre içinde üçüncü kez olmak üzere hükümet üyeleri arasında değişiklik yaptı. 9 sivil ve 7 askerden oluşan Bakanlar Kurulunda en az 5 kişi değiştirildi. Değişikliğin yapıldığı sırada Batı Avrupa'da mali konulara ilişkin görüşmelerde bulunan

şimdiye kadarki Ekonomi ve Maliye Bakanı Lüders-Schwarzenberg'in görevden alınması, birçok gözlemci için bir sürpriz oldu. Çünkü o, rejimin büyük yabancı banka ve tekellerle bağlantısını kuran önemli kişiydi.

"Süper Bakan"ın görevden alındığına ilişkin yazı, ona, Londra'daki bankacılarla yaptığı bir görüşme sırasında iletildi. Konu, Şili'nin 1983 ve 1984 yıllarında ödemesi gereken 2,8 milyar dolarlık dış borcun ertelenmesi ile ilgiliydi. Birkaç bina ötede Pinochet'in İngiltere'de büyükelçiliğini yapmakta olan Miguel Alex Schweitzer de Dışişleri Bakanlığına getiriliyordu. Birleşmiş Milletler'de Şili'nin bir kez daha kınanmasının ardından Pinochet'in onu başarısız olarak görüp görevinden aldığı Rene Rojas Galdames, öfkelerini şu sözlerle dile getirdi: "Böyle bir iç politika yapmak asla mümkün değildir."

Bir süre önce Londra ve

New York'da Pinochet'in silahlı kuvvetler içindeki güçlü bir grup tarafından saf dışı edildiği ve evinde göz hapsine alındığına ilişkin söylentiler dolmuştu. Haberin yanlış olduğunun hemen anlaşılmasına rağmen, Şili Cuntası'nın bu konuyla ilgili haberlere sansür koyduğu öne sürülmüştü. Yazlık dinlenme evinde bulunan Pinochet, söylentiler çıkınca hemen Santiago'ya gelmiş ve yeni Savunma Bakanı'nın yemin töreninde hazır bulunmuştu. Görevinden ayrılan Savunma Bakanı General Carroco yaptığı konuşmada Şili silahlı kuvvetlerinin hükümetin yanında olduğunu vurgularken, Pinochet de hakkındaki çıkan söylentilere dolaylı olarak değinerek, şunları söylüyordu: "Hasımlarımız ve marksizm, sürekli olarak milli savunma düzenimizdeki tekçi uymu bozmak için boşuna çaba göstermeye devam edecektir."

Şili'deki hükümet değişikliği (Devamı 7. sayfada)

Faşizm Güney Kıbrıs'a da Yerleştiriliyor

9 yıla yakın bir süredir Türkiye Cumhuriyeti Silahlı Kuvvetlerinin işgali altında tutulan Kıbrıs Cumhuriyeti toprakları üzerinde yaşayan asker-sivil herkesin kurşuna dizilme ve asılabilmesine cevaz veren bir yasa tasarısı 19 Nisan 1983 günü kukla KTFD'nin Meclisinden geçti.

40 kişilik Federe Meclis'te yapılan oylamada, iktidardaki Ulusal Birlik Partisi ağırlıklı koalisyon hükümetine mensup 16 milletvekili, tasarı lehinde oy kullanırken, ana muhalefet partisi Toplumcu Kurtuluş Partisi'nin ikili bir tavır içine girdiği görülmüştür. 5 TKP milletvekili çekimser oy vermiş, diğerleri ise oylamaya katılmayarak yasanın geçmesini kolaylaştırmıştır. Aleyhine verilen 7 hayır oyunun 6'sı Cumhuriyetçi Türk Partisi'ne, biri de Çalışan Halkın Partisi'ne mensup milletvekillerine aittir.

Askeri Suç ve Cezalar Yasası, muğlak ve kapalı ifadelerle tanımlanan suçları işledikleri iddiasıyla sivil kişilerin de askeri mahkemeler önüne çıkarılıp yargılanmalarını öngörmektedir. Yasaya göre görev yapacak Askeri Mahkemelerin yargıçları, T.C. uyruklu Güvenlik Kuvvetleri Komutanı tarafından atanacaktır. Bu durumda, bir Türk subayının atadığı Türk subayları, bir Kıbrıslı Türkün ölümüne karar verebilecek, sonra da ölümüne karar verilen bu Kıbrıslı kişi asker ise, yine Türk subayı tarafından Kıbrıslılardan oluşturulacak bir idam mangası eliyle kurşuna dizilecektir.

Lefkoşe'de yayınlanmakta olan muhalif "Söz" gazetesi, söz konusu yasayı "Hitler Yasası" olarak nitelendirerek, yasa maddelerini yayınlamaya başlamış ve 15 Mayıs 1983'ten

itibaren yürürlüğe giren bu yasaya karşı bir kampanya açmıştır. Askeri Suç ve Cezalar Yasası'nı hazırlayan komitede muhalefete mensup milletvekillerinin çoğunluk oluşturmalarına rağmen, hiçbir değişikliğin yapılmaması olmasın eleştiren gazete, ayrıca yasanın ivedilik önergesi ile görüşüldüğünü de bildirmektedir.

Ceza Yasası'nın 37. maddesinde şöyle denmektedir: "Bir yabancıyı silah zoru ile KTFD'ni işgale tahrik eden kişiler, hiyanet suçu işlemiş olurlar ve ölüm cezası ile cezalandırılırlar. Bu maddeler tahtında suç işlediği Askeri Mahkemeye karara bağlanacak kimse asker kişi ise kurşuna dizilecek, sivil kişi ise asılarak öldürülecektir."

Yasanın ilginç diğer maddeleri ise şöyledir:

Madde 17: "1. ve 2. fıkralarda belirtilen suçlar (KTFD emniyeti ile ilgili evrakları tahrip veya ele geçirme), yabancı veya düşman devlet çıkarına veya lehine veya namına işlediği veya KTFD'nin harp hazırlıklarını veya harp yeteneklerini tehlikeye koymuşsa, sanığa ölüm cezası verilir."

Madde 26: "KTFD Güvenlik kuvvetlerinin manevi şahsiyetini herhangi bir şekilde tahkir ve tezyif eden kimse suç işlemiş olur ve 10 yıla kadar hapis cezasına çarptırılır."

Madde 29: "Halkı veya asker kişileri askerlikten soğutucu nitelikte yayın yapan, telkinde bulunan veya kamuya açık bir yerde söylev veren kimse suç işlemiş olur ve 3 yıla kadar hapis cezasına çarptırılır."

Madde 37(a): "KTFD topraklarından ayrılarak Kıbrıs'ta bu topraklar dışında kalan,

herhangi bir yere gitmek isteyen kimse, ulusal güvenlik yönünden sakınca olup olmadığının saptanabilmesi için, Güvenlik Kuvvetleri Komutanlığına başvurarak izin almakla yükümlüdür. Böyle bir izin almaksızın Kıbrıs'ta sözkonusu topraklar dışında herhangi bir yere gitmek için KTFD topraklarından ayrılan kimse, suç işlemiş olur ve 10 yıla kadar hapis cezasına çarptırılır.

Türkiye'deki faşistleşme sürecinin, 68. vilayet haline getirilen KTFD'ne kadar uzatılmış olması, Kıbrıs Türk halkı arasındaki huzursuzluğu had safhaya çıkarmış bulunmaktadır. Bir süre önce, koalisyon hükümetinde yer alan T.C. uyruklu bir emekli albay olan Devlet ve Sosyal İşler Bakanı ve Milliyetçi Türk Partisi başkanı İsmail Tezer'in, sosyal konut projesine ait ihalenin kendisine yakın bir Türkiye'li şirkete verilmesi halinde İçişleri Bakanı'na 10 milyon TL rüşvet vermesi teklif etmesi üzerine başlayan ve Türkiye'li bakanın şimdilik kaydı ile görevinden uzaklaştırılması ile gelişen hükümet krizi, T.C. Büyükelçiliğinin müdahalesi ile donduruldu.

Öte yandan Devlet Hastanesi'nde çalışan bir doktorun rüşvet alırken yakalanması ile değişen sağlık sorunu, gün geçtikçe artan boyutlara ulaşan esrar kaçakçılığı ve okullara kadar sokulan esrar ticareti ile vahim bir durum almıştır. Esrar kaçakçılığı konusunda meclis araştırması açılmasını isteyen bir önerge, geçtiğimiz haftalarda hükümete mensup milletvekilleri tarafından reddedilmiştir. Olay, esrar ticaretini örgütleyen ve dokunulmazlığı olan bazı milletvekillerini evlendirirken, halk arasında öfke yaratmıştır.

BÜTÜN SOL GÜÇLERİN BİRLİĞİ İÇİN ZAMAN OLGUNLAŞMIŞTIR

Luis Corvalan, Şili KP Merkez Komitesi Genel Sekreteri

KAPSAMLI BİR ANLAŞMA İÇİN HAZIRLIKLI OLMA

Pinochet, emekçilerin birliğinden ve muhalefetin ortak adım atmasından (şeytanın vaftis suyundan korktuğu gibi) korkmaktadır. Ulusal Sendikal Koordinasyon Merkezi 1981 yılı ortalarında 500 örgüt ve 2000 yöneticinin imzalarını taşıyan "Ulusal platform"u sunduğu zaman barbarlar zehir ve safralarını kusmuşlar ve bu hareketin önemli temsilcilerini tutuklatmışlardı. Bu keyfi hareket üzerine, komünistlerden hristiyan-demokratlara kadar bütün politik yelpazeden 30 kadar kişi tutuklanmaları savunmak için bir komite oluşturdukları zaman, komite üyelerinden dördü ülke dışına çıkarılmıştı.

Faşist diktatörlüğün en son suçu, Ulusal Devlet Memurları Birliği'nin başkanı Tucapel Jimenez'i katletmesidir. O, bütün emekçi örgütlerin, işçi ve memurların hakları için mücadele etmek üzere birliğe çağırıldık-tan sonra öldürüldü.

Faşistler, Tucapel Jimenez'in katli ile, emekçi yığınların birlik isteğini de öldürebileceklerini sandılar. Ama aksi oldu. Gelişmeler, faşistlerin tahmin ettikleri gibi olmadı. Gelecekte de öyle olmayacak. Salvador Allende bir defasında "sosyal süreçler ne cinayetle, ne de zorla durdurulabilir" demişti. Öldürülen sendikacının birlik çağrısı korkakların cinayeti ile boğulmadı. Aksine bu cinayet daha çok etki yaptı. Pinochet'in, Nisan ayı içinde yapılması planlanan Ulusal Sendikal Koordinasyon Merkezi ile Emekçiler Demokratik Birliği'nin danışma toplantılarını yasaklaması bile emekçilerin birlik için mücadelesini durduramamıştı.

PARTİ LİDERLİĞİNİN ÖNEMLİ ROLÜ

Aynı hedefe yönelik birliğimizde daha ileri gitmek, somut anlaşmalar yapabilmek ve bunları gerçekleştirmek için her bir parti ve örgütün politik liderliği bu süreci desteklemelidir. Her ne kadar, başka toplumsal temelde olmak üzere birlik oluşmakta ise de partilerin ve özellikle parti ileri gelenlerinin tavrının önemli bir rolü vardır.

Ne yazık ki, muhalif partiler, bir bütün olarak günün isteklerine cevap verecek bir durumda değildirler.

Biz komünistler, en başta eklemek ve özgülük uğruna mücadelemizi tamamen yongunlaştırmamız gereken zamanın gelmiş olduğuna inanıyoruz. Rejimin, ülkeye birçok zarar getirmiş ve yeni güçlükler getirecek olan ekonomi politikasına karşı durmalı, direnişimizi göstermeli ve barbarlığı alaşağı etmeliyiz. Nefret edilen diktatörlüğü devirmek için muhalefetin elinden geleni yapması gerektiği an şimdirdir. Bu hedef, birlikli mücadele olmaksızın hayalidir. Mevcut durumda, birlikte hareket ederek bu gerçekleştirilemeyecek bir rüya olmaktan çıkar.

Birlik içinde mücadele edebilmek için, mücadele, birlik isteği ve ortak hedefler için çağrılar gereklidir. Eğer biz kendi aramızda Pinochet'i sürüp atmada anlaşsaksak ve ondan sonra da halka, hangi yolu seçmemiz gerektiğine karar vermesi için başvurursak, bu zaten bir anlaşma temeli oluşturmuş sayılır. Ama biz diğer başka önemli sorunlarda anlaşmış bulunuyoruz. Bunlar, ülkenin demokratik kuruluşları ve ekonomik yapısına ilişkin geleceği, anti-faşist mücadelede yığınların özelliği ve diktatörlüğü alaşağı etmede kullanılacak çeşitli araçlarla ilgilidir.

Muhalefet içinde çeşitli ağırlık noktaları ve projelerin olduğu doğrudur. Bunun tarihsel, sosyal ve ideolojik kökenleri vardır ve bu gerçeklik o kadar çabuk bir şekilde değiştirilememektedir.

Tek tek partiler arasında görüş ayrılıkları olduğu gibi, üzerinde anlaşılacak noktalar da vardır. Örneğin hristiyan partiler — MAPU, MOC ve IC — arasında birçok görüş benzerlikleri vardır. Komünistler ve sosyalistler de birçok ortak görüşlere sahiptirler. Radikal Parti ile demokrasi mücadelesine ilişkin çok eski içeriksel bir görüş birliği vardır.

Söylenenlerden hiçbirisi, bütün solun kapsamlı ittifakı için engel olamaz. İşçi hareketinin mücadelesi, özellikle sosyal temeldeki birliği, bizi gerekli bir anti-faşist ittifaka karşı direnmeleri yenip, hristiyan demokratlarla anlaşmaya varmaya ve bütün muhalefeti ortak eyleme yöneltecektir.

Biz komünistler tartışmaktan çekinmeyiz, hatta daha iyi mücadele etmek için tartışırız. Şu anki görevimiz, her konuda ortak bir görüşe ulaşmak için çaba göstermek olarak görmüyoruz. Bilakis tartışmaları, mücadelenin önüne koymuyoruz. Aksi takdirde bu bizi hareketsizliğe yöneltirdi.

Birlik fikrini maddileştirmek yolunda — bu ister Halk Birliği'ni yeniden yaratmak, onu genişletmek veya yeni bir koalisyonla yol açmak olsun — bizim görüşümüze göre isteyerek veya istemeyerek anlaşmayı engelleyebilecek hiçbir sorun ortaya atılmamalıdır.

Eylül 1981'de Meksika'da bir araya gelen sol parti temsilcileri, ortak bir perspektif açan bir açıklamayı oybirliğiyle kabul etmişlerdi. Daha sonra açıklamayı onaylamış olan bazı partiler mülahazalarını bildirdiler. Elle yazılmış olanı dirseğiyle silmek, yapıcı birşey değildir. Öte yandan, birlik adına, karar altına alınanlar üzerine eğer bazı partiler bunu istiyorsa yeniden görüş beyan etmek belki de hoş karşılanabilir. Tabii ki bu daha önce konuşulanların ruhuna uygun olarak şimdiye kadar alınan mesafeyi hiçe saymadan ve kabul edilmiş olan hususları yeniden tartışmaya sokmadan yapılabilir. Üzerinde anlaşmaya varabildiğimiz ve varmamız gereken konuları açıkça belirlememiz gerekmektedir. Bunların en önemlisi halkımızı baskı altında tutan barbarlığa karşı ortak mücadeledir. Biz komünistler, birçok sorunda ortak bir görüşe varmak için hazırız ve bunu mümkün görmekteyiz. Bir atasözümüz şöyle diyor: "Avlamak için iki tavşanın peşinde olan, bir tane tutmaz". Faşizm karşı mücadeleden en önemli sorunları işleyen ortak asgari bir programın hazırlanması gerekmektedir. Bunu şunun için söylemekteyiz; çünkü diktatörlüğe karşı bütün ulusu birleştirmesi gereken bir mücadelede, yığınları hareketlendirebilecek kısa programlarla daha çok yol alınabilir.

Günümüz Şili'sinde barbarlığa karşı ulusun ortak mücadelesini bütün gücile yükseltmek, her zamankinden daha gereklidir. Ekonomik bunalım emekçiler üzerindeki ağır etkisini göstermektedir. 600 binden fazla işçi ve memur işsizlik belası altında acı çekmektedir. Askeri cuntayı, darbe sonrası ilk yıllarda desteklemiş olan toplumsal güçler bile, muhalefet saflarına geçmektedir. Ulusal burjuvazi, rejimin ekonomik politikasının belirli konularında ağır eleştiriler yapmaktadır.

Cunta'nın borazanı "El Mercurio" bile bazı gerçekleri dile getirmek zorunda kalmıştır. 28 Mart 1982 günü gazete şöyle yazmıştır: "İşler kötü gitmektedir. Bu hükümet taraftarlarını da hayal kırıklığına uğratmaktadır. Hükümet, mücadele içinde çelikleşmiş askerler dışında başka taraftara sahip olmama tehlikesiyle karşı karşıyadır". Gazete devamla rejimin yurttaşlarıyla hiçbir teması olmadığını, birçok kişi tarafından saygı görmediğini ve ekonomik güçlüklerin çok ciddiye alınması gerektiğini vurgulamaktadır.

Şili'deki durum, politik bir bunalımla şekillenmektedir. Bu, ülkenin yön değiştirmesini geciktirecek bir hareketlenmeye yol açabilir. Böylelikle "Şikago'nun harika çocukları"nın halk düşmanı ekonomi politikasına son verilerek emperyalizme ve onun yerli uşaklarına değil de, devlete, halka ve bütün ulusa hizmet edecek yeni bir demokrasi için gösterilen çabalar ürün verebilir! Bu anlamda, başta emekçilerin mücadelesi isteği ve bütün sol güçlerin mücadeleciliği olmak üzere subjektif faktörler tayin edici bir önem kazanmaktadır.

ANTI-FAŞİST MÜCADELEDE YENİ EĞİLİMLER:

Biz, Şili'li komünistler, Pinochet'in sadece silah gücü ve emperyalizmin desteğiyle bu kadar zaman iktidarda kalamayacağı ve muhalif güçlerin dayanıklılığının da bunu etkileyeceği tahminini birçok kez ileri sürdük. Bu birliğin olmaması hâlâ daha söz konusudur ve aksine bugün egemen olan yeni eğilimler de vardır. Anti-faşist yönelimli yığınların birlik isteği gittikçe artmaktadır. Birlik, halk arasında, barbarlığa karşı sürekli mücadele içinde oluşmaktadır. El Tiente'de kömür madeninde ve çeşitli dokuma ve makina fabrikalarındaki büyük grevlerle ilişkin olarak gözlemlenen etkileyici bir sınıf dayanışması vardır. Ayrıca buna, başlangıçta diktatörlüğün sosyal temelini oluşturan ama bugün haklarını savunmak için ona karşı mücadele etmek zorunda kalan kamyon ve taksici sahipleri de dahil olmak üzere orta tabaka temsilcilerinin desteği de eklenebilir. Rejimin keyfililiğine karşı halkı savunan ve faşizmin kurbanlarına yardım eden bir sıra örgütlerin ortak eylemleri ve birlik istekleri de önem kazanmaktadır.

Egemen olan sistemin muhalifleri olarak biz — özellikle ülke dışında sürgünde olanlar — pasifliğe, rutine ve bazı hallerde hatta rahatlığa düşme tehlikesiyle sürekli karşı karşıyayız. Gerçi böylesi olaylar bizim partimize tamamen yabancı olmakla beraber, bu tür tehlikelerden kimse muaf değildir. Şili Komünist Partisi, faşist düşmana karşı birlik içinde mücadele etmektedir ve bu mücadelesini sürdürecektir.

GENÇLİK FESTİVALİ YAPILDI

Gerçek Komitelerinden Haberler

SDAJ ve MSB tarafından 22-23 Mayıs 1983 tarihleri arasında Dortmund Westfalen-halle'de düzenlenen "Gençlik Festivali" çok kitlesel ve başarılı geçti.

Havanın devamlı yağmurlu olmasına rağmen 200 000'in üzerinde kişinin katıldığı festival barış mücadelesinin ve uluslararası dayanışmanın sergilendiği bir alan haline geldi.

Festival'in birinci günü tıka basa dolu Halle 1'de bir konuşma yapan SDAJ başkanı Werner Stürmann konuşmasında özetle şunları söyledi: "Onlar kaderimiz tayin etmek için tüm moral haklarını kaybetmişlerdir. Barışı onlarsız, onlara karşı kazanmak zorundayız. Savaşın kurbanları büyük çoğunluğu oluşturan işçiler ve memurlar olacaktır. Sizler ülkemizde en güçlü olanlarsınız. Eğer güçlü kollarınız isterse tüm çarklar durur. Ancak birleşirsek başarabiliriz. Gücümüz birlikte davranışımızdır. Ne kadar değişik görüştürsek olursak olalım, şu konuda ortak düşünüyoruz: ABD füzelerine hayır."

SDAJ başkanı Stürmann

konuşmasını barış güçlerini 1 Eylül Dünya Barış Günü'ne ve 15-22 Ekim arasında yapılacak "Barış İçin Eylem ve Halk Toplantıları"na katılmaya çağırarak bitirdi.

65 ülkeden 90 yabancı delegasyonun katıldığı festivalde, Dünya Barış Konseyi Başkanı Romesh Chandra, Dünya Demokratik Gençler Birliği Başkan Yardımcısı Walid Masri, FKÖ Kızılay Başkanı Dr. Fathi Arafat, Güney Afrika'dan Afrika Ulusal Kongresi'nin Birleşmiş Milletler temsilcisi John Makhatini ve ABD barış hareketi temsilcisi Elena Gast misafir olarak bulundular.

Yeşiller'den, Genç Sosyalistler'den, Falken'lardan, Demokratik Sosyalistler'den,

Genç Demokratlar'dan, Alman Barış Birliği'nden, Doğa Dostu Gençlik örgütleri'nden ve İşsizler Girişimi'nden çok sayıda temsilcinin katıldığı ve barış, işsizlik, silahsızlanma konularında çeşitli tartışmaların yapıldığı festivalde Türkiye'den de "Dostluk Halle" sinde sergi açtılar. "Gerçek Avrupa Komitesi" de açtığı yayın ve yemek standında festivale katılanları Türkiye üzerinde bilgilendirmeye ve onlara Türk mutfağından değişik örnekler sunmaya çalıştı.

Değişik spor ve müzik gösterilerinin de yapıldığı festival, son yılların en kitlesel ve en göz dolduran toplantılarından biri oldu.

çırakların geleceği garanti altında olsun. Şu anlamda işçilerin geleceği garanti altında: kendi eserleri olacak olan iktidarlarını gerçekleştirdikleri bir dünyada. Bu düzenin geleceğimizin garanti altında olması mümkün değildir. Geleceğimizin garanti altında olacağı dünyayı kurmak için, KADINLAR, işçi sınıfıyla birlikte mücadele etmelidirler. Çünkü hem kadınlar, hem de erkekler bu düzenin çark dişlileri arasında sömürücü sınıflara yem olmaktadır.

Dayanışma: Türkiye'ye geri dönecek misiniz?

Yanıt: Türkiye'ye geri dönmeyi düşünüyorum. Ama ne zaman? Bu burada yaşayan tüm Türkiyeliler için bir sorudur şu anda. Zaten burada yabancı düşmanlığı durmadan körükleniyor. Biz Türkiyeliler işsizliğin artmasında baş sebep olarak gösteriliyoruz ve Alman sınıf kardeşlerimiz buna demagogik yöntemlerle inandırmaya çalışıyor Alman egemen sınıfları.

Dayanışma: Genç kadınlar olarak nasıl bir özelemindeyiz?

Yanıt: Genç kadınlar olarak çok özelemlerimiz var. Ama ben bir ikisini dile getireyim, yoksa özelemlerimiz bu sayfalara sığmaz.

a) Toplumumuzda biz kadınların ikinci sınıf insan muamelesinden kurtulmaları,

b) Kadınların dört duvar içinde kalmaktan kurtulmaları ve,

c) Kadınların ekonomik özgürlüklerine kavuşmaları gibi özelemlerimiz vardır.

Dayanışma: DAYANIŞMA gazetesinden bir isteğiniz var mı?

Yanıt: Dayanışma gazetesinde kadınlar için bir köşe açılmasını istiyorum. Benimle yaptığımız röportajdan dolayı teşekkürlerimi sunarım.

TSİP'LE ÇALIŞMAZLARMISIZ!

Danimarka'daki ilerici-devrimci Türk ve Kürt göçmen işçilerinin içinde örgütlenmiş olduğu İşçi Birliği'nde belli bir grup başvurduğu entrikalar ve giriştiği saray darbesiyle Devrimci Demokratları ve Gerçek Avrupa Komitesi taraftarlarını dernekten dışarlamak için ellerinden gelen her şeyi yaptı. Öteden beri demokratik örgütlerle böyle yöntemleri kullanmayı adet edinmiş olan bu grubun amacı demerği kendilerinin hakim olduğu küçük bir tekke haline çevirmekti. Sonuçta yapılacak bir şey kalmadığından Devrimci Demokratlar, Gerçek Avrupa Komitesi taraftarları ve İşçi Gerçeği taraftarları Danimarka Göçmen İşçiler Derneği isimli yeni bir demokratik örgüt kurdular ve göçmen işçi örgütlenmesinde grupçuluğa göz yummadılar.

Burada güdülen mantığın ne olduğunu anlamak zor değil. Nitekim ihtilaf sırasında Sıtkı Coşkun dernekte yapılan bir toplantıda Devrimci Demokratlara aynen şöyle diyordu: "Siz nasıl ki Apoculara birlikte çalışamazsınız, biz de TSİP'lilerle hiçbir alanda birlikte çalışamayız, bu böyle bilinsin."

Bu sözler kapalı kapılar altında değil, bir toplantıda sarfedildiği için üzerinde durmakta yarar var.

Sıtkı Coşkun kimi neyin adına "veto" ediyordu. Bildiğimiz kadanyla kendisi son zamanlarda Bank-Sen Genel Başkanı Danışmanı sıfatıyla kimi demokratik yayınlara demerç vermişti. Biz Bank-Sen'in, ilerici sendikal hareket içindeki bir kuruluşun TSİP'e böylesine düşman olmasına ihtimal veremiyoruz. TSİP daima işçi sınıfının ve emekçilerin siyasal ve ekonomik mücadele birliğini savunmuştur. 1980 yılında tekeli burjuvazinin ve Demirel hükümetinin Bank-Sen'e karşı giriştiği ağır saldırı sonuna kadar Bank-Sen'in yanında olmuştur. Bu nedenle, S.Coşkun bu sözleri Bank-Sen adına söylemiş olamaz.

Yok eğer kendisi savunduğu siyasi çizgi adına böyle diyorsa, eylem birliği sözünü ağzından düşürmeyen bu siyasetin gerçekte samimi ve ilkesel olmadığını, TSİP'e eylem birliği değil düşmanlık politikası güttüğünü itirafı bu sözdür. Avrupa'da maoculara bile eylembirliği yapacak, Halkın Kurtuluşu ile ortak metinler imzalayacak kadar esnek davranan bu siyasetin TSİP'e niçin böyle düşmanlık güttüğü ve onunla niçin eylem birliği yapmayacağı sorusunun cevabını kendilerine bırakıyoruz.

Bize gelince, biz Avrupa'daki TSİP taraftarları olarak mücadelenin her alanında, ideolojimiz, bilimsel ilkerimiz ve eylembirliği kuralları çerçevesinde bunlara ters düşmeyen herkesle, S.Coşkun'un savunduğu siyaset dahil, her ilerici, devrimci, demokratik ve barışsever parti, akim ve grupla BİRLİKTE ÇALIŞIRIZ.

Yalnız bu konuda hatırlatmamız bir nokta var: Sıtkı Coşkun'un ve onun dahil olduğu siyasi çizginin TSİP'e karşı olan kompleksini ve öfkelerini, ya da hincini ve hırçınlığını anlamak mümkün değildir. Bu siyasi çizgi TSİP ilk kurulduğu sıralarda ona küfredmiştir, sonra bir ara örgütleri yağdırmıştır, derken "likidatör" ve "hain" ilan etmiştir, daha sonra TSİP'yi yok sayma politikası izlemiştir. Bir ara "her boydan ve soydan sapık akımlar" içine dahil etmiştir, "legal sosyalist akımlar" ve "cep partileri" arasında saymıştır, bunlar da tutmayınca TSİP'le eylem birliği yapmaya başlamıştır. Hâlen de F.Almanya'da, Belçika'da, Fransa'da TSİP yandaşlarıyla eylembirliği içindeyiz.

Biz yurtdışındaki TSİP taraftarları olarak partimizin bu siyasi çizgiyle asil mücadele alanında, yani yurt içinde 45 milyon insanımızın yaşadığı ve mücadele ettiği üretim, yerleşim ve eğitim birimleri başta olmak üzere tüm anlayış sathında birlikte çalışma konusundaki ısrarını bu vesileyle bir kez daha hatırlatmak isteriz. Adı geçen siyasi çizgi yavaşladığı için yurt içinde işbirliği gerçekleştirememiştir. Şu halde yurt içinde eylem birliğinden, yani somutta mücadeleden uzak duranların, mücadelelerini yurtdışında göçmen işçi derneklerinde kontrol kurma çabasına indirgemeleri bizim mücadele anlayışımızın dışındadır. "Biz TSİP'lilerle hiç bir alanda birlikte çalışmayız" diyenlerin, TSİP'lilerle birlikte çalışma-

dıkları bir alan varsa orası da yurtdışıdır. Bunun nedeni de o alanda "TSİP'le birlikte çalışmamak" değildir. Bu çevrenin o alanda bir çalışması yoktur ki, TSİP'le birlikte olsun...

Şu kadarnı söyleyelim ki, uzun yıllardır kendine özgü yöntemlerle TSİP'i dışlama, tasfiye etme politikası güdenler dileriz ki, vardıkları noktada kendileri mücadele alanı dışında kalmazlar.

Bir zamanların "büyük milyonların" S.Coşkun'u şimdi siyaseti 30-40 kişilik bir göçmen derneğini ele geçirme çabasına indergediyse, bu sürgünlükle göçmenliği birbirine karıştıran, yani göçmenleşen bir siyasi anlayışın sonucudur.

Bu nedenle, biz herşeyi rağmen S.Coşkun'un bu sözleri Bank-Sen Genel Başkanlık Danışmanı sıfatıyla söylemiş olmasını tercih ederiz.

İSVİÇRE'DE SİĞİNMACILAR ÜZERİNDEKİ BASKI

Politik sığınma müracaatı kabul edilen N.G adlı arkadaşımız Zürih'te 31.3.1983 tarihinde diğer bir sığınmacı arkadaşımız Necdet ile birlikte saat 15.00 sıralarında yolda giderken iki sivil polis tarafından tutuklanarak, elleri kelepçeli bir şekilde nezarethaneye atıldılar.

Bundan 20 ay kadar önce St. Gallen kantonunda sığınma müracaatı yapan ilerici bir arkadaşımız, kanton polisinden bir ay içinde İsviçre'yi terketmesi gerektiğini bildiren bir yazı almıştır. Yasalara göre, kanton polisi sığınma dilekçelerini Bern Sığınmacılar Komisyonu'na iletmek zorundadır. Benzer bir başka olay da Zürih'te meydana geldi. Dayanışma Gazetesi muhabiri arkadaşımız M.K.'in çalıştığı işyerine gelen polisler, arkadaşımızı alarak şehir karakoluna götürdüler. Polis karakolunda arkadaşımız üç saat boyunca çeşitli yürüyüşlerden çekilmiş resimler göstererek, kendisine resimdeki kişilerin kim oldukları, hangi örgütte çalıştıkları, görevlerinin ne olduğu sorulmuştur. Tüm sorulara olumsuz şekilde yanıt veren arkadaşımıza, polis almancaya bir kağıt imzalatmak istemiş, arkadaşımızın imza atmadan önce avukatı ve Amnesty International ile görüşmek istediğini belirtmesi üzerine salıverilmiştir.

"AMAÇ, YENİ SENDİKALAR AÇMAK DEĞİL, VAR OLANLARIN 'SARI' KARAKTERİNİ DEĞİŞTİRMEKTİR"

B.Berlin Sosyalist Birlik Partisi (SEW) 1 Mayıs dolayısıyla 21.4.83 tarihinde bir açık oturum düzenledi.

Çok sayıda demokratik kuruluşun ilgiyle izlediği açık oturumda SEW dış ilişkiler sorumlusu Klaus Feske bir konuşma yaparak, emperyalizmin bunalımına paralel olarak F.Almanya'da derinleşen ekonomik krizi anlattı. Klaus Feske, F.Almanya'da ekonomik krizin ve işsizliğin gün geçtikçe derinleştiğini ve buna paralel olarak tekeli sermayenin ve onun direktifindeki şimdi hükümetin, anti-demokratik uygulamalarının daha da artacağını belirtti.

Daha sonra toplantıya katılanların çeşitli konulardaki sorularını yanıtlayan Feske, "DGB sarı bir yapıdadır, komünistler sendikalar içerisinde olanakları kullanamamışlardır" yolunda gelen bir soruya şu yanıtı verdi: "1949 yılında kurulan birlik sendikası DGB, Alman işçi sınıfı için önemli bir olaydır. Komünistler görevini yapmamıştır derken, dikkatli ve tarihi bilerek konuşmak gerekir. F.Almanya'nın 1949'dan sonraki politik, ekonomik durumunu iyi bilmek gerekir. Kuşkusuz DGB bugün devrimci bir yapıda değildir. Ama unutmamak gerekir ki, DGB'nin tabanını işçi sınıfı oluşturmaktadır ve bugün F.Almanya'da sınıf mücadelesi keskinleşmektedir. Bizim amacımız yeni sendikalar açmak değil, tersine var olanla-

rın sarı karakterini değiştirmektir. Komünistler, kimse'nin kuşkusunu olmasın ki, sınıf mücadelesinin şartlarına göre sendikalarda çalışmalarını sürdürecektir."

"Sendikalı olmanın neden çok önemli olduğu" şeklinde bir soruya da Feske şöyle yanıtıladı: "Önümüzde devletle, polisle, tüm kurumlarıyla örgütlenmiş bir sınıf var. Bu sınıfın adı burjuvazidir. Büyük tecrübeye sahiptir ve her istediğini yapmaya yetkin gözükmektedir. Sorun şudur: Karşı tarafı, yani işçi sınıfını nasıl örgütleyeceğiz? Kapitalist toplumda tüm işçilerin, işsizlerin, ezilenlerin örgütlenmesi zorunludur. Örgütsüz insanlar ne iyi bir mücadele yürütebilirler, ne de kazanımları koruyabilirler. İşçi sınıfı açısından örgütlenmenin yolları bellidir. İşçiler sendikalarda mutlaka örgütlenmelidirler ama bu da yetmez, aynı zamanda işçi sınıfı partisinde örgütlenmelidirler. Fakat bu arada bir şeye dikkatinizi çekmek isterim. Sözümden sendikal çalışmayla, parti çalışmasını aynı gördüğüm anlaşılmalıdır. Bunlar farklı şeylerdir ve bunun için sendikalarda çalışan komünist yoldaşlarımız, işçilerin istemlerini en iyi şekilde temsil ediyorlar."

B.Berlin Dayanışma Muhabiri E.Akan

B.BERLİN'DE NEO-NAZİ'LERİN TOPLANTISI ENGELLENDİ

9 Nisan günü Neo-Nazi'lerin bir lokalde yapmak istedikleri toplantı, anti-faşist örgütlerin birlikte düzenledikleri eylemle engellendi. Neo-Nazi'ler bir eski Nazi olan Munfred Salowski imzası ile B.Berlin Kreuzberg semtinde toplantı bildirisini çıkardılar. Toplantının yapılacağı saatte orada toplanan bine yakın anti-faşist Nazilerin toplantı yerine gelmesini engellediler. Kalabalığa rağmen lokale girmek isteyen 4 Neo-Nazi'nin bu davranışları, onların anlayacağı dille orada toplananlar tarafından verildi.

B.Berlin Dayanışma muhabiri H.Hüseyin Bayraktar

KISA... KISA...

■ Münih Gerçek Komitesi tarafından düzenlenen Özgürlük ve Dayanışma gecesi yapıldı. TSİP Genel Başkanı Ahmet Kaçmaz'ın, TÖB-DER Genel Başkanı G.Gazioğlu ile DİSK 7. Bölge Temsilcisi A.Yeşilyurt'un konuştuğu toplantıda ayrıca kültür programı sunuldu.

■ Frankfurt İşçi Kültür Derneği'nin 1ci Olağan Kongresi yapıldı ve yeni yönetim kurulu seçildi.

■ Bir hafta aralıklarla yapılan ve yüzbinlerce insanın katıldığı Hannover'deki Kilise Günü'ne, Bochum belediyesinin düzenlediği Kemnade Yabancılar Şenliği'ne ve eski CIA başkanı ve ABD Başkan Yardımcısı Busch'un F.Almanya'ya gelişini protesto etmek amacıyla Krefeld'de yapılan barış yürüyüşü ve Amerikan-Alman barış şenliğine GERÇEK Avrupa Komitesi geniş şekilde katıldı. Kemnade Şenliği'nde ayrıca Gerçek Komitesi'nden Türk ve Kürt halk sanatçıları ilgiyle izlenen programlar sundular.

KARL MARX'IN 100. ÖLÜM YILDÖNÜMÜ VE BİR KİTAP

Karl Marx'ın ölümünün 100. yıldönümü anısına, Semra Teber'in aydın yetenekleri ve sırf kendi emeğiyle ortaya koyduğu "JENNY MARX'IN KISA YAŞAM ÖYKÜSÜ" adlı kitap geçtiğimiz günlerde yayınlandı.

68 sayfa olan kitap, bol resim ve belge ile zenginleştirilmiştir. Kitabın sonuna doğru yazarın Engels'in cesedini yakarması ile ilgili düşüncesi ilginç ve tartışmaya değer.

Demokratik hakların yok edildiği ülkemizde, yazım hayatına bir katkı olarak bu çalışma, dilimizde Jenny Marx üzerine yazılmış ilk kitaptır.

RÖPORTAJ

"BU DÜZENDE GELECEĞİMİZ GARANTİ ALTINDA DEĞİLDİR"

Münih kentinde yaşayan çırak bir kızla Münih muhabirimizin yaptığı bir röportajı aşağıda yayınlıyoruz.

Dayanışma: Kısa olarak hayatınızı anlatırmısınız.

Yanıt: Almanya'ya ailemin yanına bir meslek sahibi olmak ve geleceğimi garanti altına almak için geldim. Ne yazık ki, burada da istediğimiz mesleği elde etme imkânına sahip değiliz. Almanya'ya gelmem hiçbir şeyi değiştirmeyeceği gibi, Türkiye'de kalmam da hiçbir şeyi değiştirmeyecekti. Kısacası ne memleketimizde, ne de burada geleceğimizin garanti altında değildir.

Fabrikada çalışan Türkiye'li göçmen kadın işçiler.

Ölümünün 20. Yılında

Nazım Hikmet'i Anıyoruz

Büyük usta Nazım Hikmet bundan 20 yıl önce 3 Haziran 1963'de Moskova'da hayata veda ediyordu. "Anadolu'da bir köy mezarlığına gömülmesini" dileyerek.

Nazım Hikmet büyük bir ozan, büyük bir devrimciydi; ve kendisinin de dediği gibi, "insanca yaşadı" bu dünyada; hem de alabildiğine insanca...

NAZIM HİKMET'İN "İNSANCA" LIĞI

Şimdi, adamaklı derinlemesine düşünülürse, bu "insancılığın Nazım'ın sözlüğünde oldukça geniş, oldukça yüklü bir anlamı olsa gerek. Ve sanırım, Nazım'ın ozanlığının (sanatının da diyebiliriz) gücünü de, Nazım'ın devrimciliğinin şiddetini de belirleyen, yine Nazım'ın bu sınır tanımaz "insanca"lığıdır. Nedir bu "insanca"lık? Daha doğrusu, Nazım'ın "insanca yaşamak" tan anladığı nedir?

Nazım "paşa torunluğu da etmiştir", "komünist üniversite öğrenciliği" de; Nazım hapislerde de yatmıştır, büyük otellerde de; Nazım açlık da çekmiştir "açlık grevi içinde" ve "tatmadığı yemek yok gibidir"; kadınları aldatmıştır ama dostlarının da arkasından konuşmamıştır; "trene, uçağa, otomobile" binmiştir, çoğunluğun binemediğini bile bile. Çoğunluğu adını bile duymadığı operaya, operalara gitmiştir, hem de seve seve. Çoğunluğu gittiğini bildiği cami, kilise, tapınak, havra, büyüücü gibi yerlere de bile gitmemiştir ama. Her insanın zayıf yanları da vardır, örneğin kahve falına baktırmak, kahve falına bel bağlamak gibi; Nazım'ın da olmuştur ve Nazım bunu söylemekten çekinmemiştir, çünkü Nazım kendini kendi sinesinde de insanı çok iyi tanımıştır. İnsanı tanıdıkça yukarıda vurguladığımız, ilk bakışta çelişki gibi görünen şeylerin aslında birer çelişki olmadığını, ya da en azından kötü anlamda birer çelişki olmadığını anlatmıştır. Bir insanın insan olarak yaşayabildiği yaşamı, her şeyi tatmasını hoş, hatta gerekli görmüş ve böyle yaşamıştır. Bu da giderek yaşam, insan, dünya görüşü üzerine düşüncelerinin en geniş boyutlara ulaşmasını sağlamıştır. Nazım'ın yaşam dağarcığında her şey vardır; sevgiler de, acılar da, korkular da, sevinçler de... hepsini, her türlü heyecanı her türlü şekliyle yaşamıştır Nazım... Ve Nazım, Nazım olduğu için bu dağarcığa hapisleri, sürgünleri, ayrılıkları da katmak zorunda kalmıştır, zorunda bırakılmıştır. Ama Nazım, yaşam dağarcığındaki her şeyini, her deneyimi olduğu gibi bunları da kendi kişiliği, kendi devrimci-sanatçı üretkenliği içinde eritmesini bilmiştir. Hapse atılmış, susmamış, şiirler yazmış, ülkesinin sanat bahçesi için, Orhan Kemal, İbrahim Balaban gibi genç fidanlar yetiştirmiş, hapishane atelyesinde kurduğu tezgaahlarda diğer mahkumlarla zanaat öğretmiş; sürgüne sürülmüş yine susmamış, yine şiirler yazmış, dünyada kurtuluş mücadelesi veren bütün insanların sesi olmak için çalışmış çabalamıştır.

"hasılı herhangi bir güzelliği tabiatın
çıkırsa karşına
ben yeni baştan bir kerre daha anlarım
değişmesi lâzım geldiğini
bugünkü insan hayatının..."

İnsanın insan olabilmek için "herşeyden nasibini alması" gerektiğini savunmuştur hep; her şeyden nasibini alıp, bu nasipleme içinde edindiği deneyimi, kültürel birikimi, bir sanatçı olarak en iyi şekilde değerlendirmesi gerektiğini savunmuştur.

Başta söylediğimiz, Nazım'ın "insanca yaşamasının" onun sanatının gücünü, devrimciliğinin şiddetini belirlediği yolundaki sözlerin üzerine bir basamak koymamız gerekiyor. Aslında şudur Nazım'da var olan: Nazım, özünde var olan çoşkunluğu, sürekli yeni bir şeyler arama, yaratma duygusunu marksizmle tanışıp onun ışığıyla birleştiği andan itibaren, dışarı açılmış, gerek çevresinden, gerek geçmişinden (yani tüm insanlığın geçmişinden) özümlediklerini birer veri olarak kullanıp, bunların üstüne uğruna tüm yaşamını adanmış bir dava yapmış, insanın birer insan olduklarını, insanca yaşamaları için ne yapmaları gerektiğini anlatan eserlerini kurmuştur. Yani davası uğruna, o davaya en geniş şekilde hizmet edebilmek için en geniş anlamda yaşamayı, yani "insanca yaşamayı", özündeki çoşkun duygularındaki biçimiyle kendine düstur edinmiştir. Bunun sonucu edindiği geniş kültür olanakları ise onun güçlü bir sanatçı, ödün vermez bir devrimci olmasını sağlamıştır.

Diyebiliriz ki, Nazım yaşayabildiğince güçlenmiş, güçlendiğince davasına güç katmıştır. Bu dünyadan bir Nazım geçmiştir; bir kuyruklu yıldız gibi arkasında ışığını bırakarak.

NAZIM HİKMET VE SANAT

Sanatçı, faaliyetini, belirlenmiş bir amaç için gösterir. Bu amaç eğer toplumsal bir nitelik taşıyorsa, artık sanatçının görevi yaratım faaliyetiyle sınırlı kalır. O böylece belli bir amaç uğruna daha fazla fikri araçlar üretmeyi başarabilir. Toplumsal işlevine uygun olan sanatın bu toplumsal işlevini gerçekleştirmesi, artık sanatçının görevi olmaktan çıkar.

Yığınların örgütlü öncü güçleri için bu sanat, belli bir toplumsal amacın gerçekleştirilmesinde kullanılan araçlardan biri haline gelir.

Sanatın bu göreviyle sadece, onu kendi sınıfsal amacı için kullanabilecek olan toplum kesimleri ilgilenir. Sanat, işlevi açısından sınıfsal bir görev yüklenirken ideolojinin bir parçasıdır. Ancak sanat, estetik bir faaliyet olarak sınıfsal değil insandır. Zaten estetik olmayan hiçbir insan faaliyeti olmamıştır ve olmayacaktır. Estetik yanıyla sanat insanlık kültürünün bir parçası haline gelir. Bu kültürde yer edebilmek için oradan bir başka sanatı kovmak ve onun yerine geçmek sözkonusu değildir. Çünkü, insanlık kültürü, tıpkı insan bilgisinin gelişme perspektifi gibi belirlenemeyen bir sonsuzluğa ifade eder.

Nazım Hikmet'in sanatında da bu durumu görmek mümkündür. O, sanatını, toplumun belli bir anında, onun geleceğini belirleme şansına sahip olan güçlerden yana kullanır. Ve bu güçlerden, gelişme perspektifi tarihsel olarak daha geniş olanların yanında saf tutar. Bu saf tutma sadece taraf olma değil, fiilen katılma haline dönüşürse, sanatçının işi kolaylaşmış demektir. Nazım Hikmet sanat anlayışını şu sözlerle ifade eder: "Şair oldum olalı, güzel sanatlardan beklediğim, istediğim şey, halka hizmetleri, halkı güzel günlere çağırma"dır. Halkın acısına, öfkesine, umuduna, sevincine, hasretine tercüman olmalıdır. Sanat telâkkinde değişmeyen işte budur. Geri yanı boyuna değişti, değişiyor, değişecek. Değişmeyi en dokunaklı, en usta, en faydalı, en güzel, en mükemmel ifade edebilmek için durup dinlenmeden değiştim, değişeceğim."

Nazım aynı zamanda safının örgütlü bir neferidir de. İşte bu yüzden onun sanatı sınıfsal bir ideolojiyle yüküldür. Bu ideolojinin gelişmesine ve geliştikçe nesleliği değiştirilmesine bağlı olarak Nazım Hikmet'in sanatı da değişmiş ve gelişmiştir. Ideolojik — ya da sınıfsal — kutuplaşmanın evrensel bir karakteri olmasın-

dan dolayı, onun sanatı aynı zamanda ulusal olmaktan çıkmış, uluslararasılaşmıştır. Ideolojik yanıyla ezilen emekçi sınıflardan ve insanlığın ezilen kesiminden yana olan sanatı, estetik yanıyla tüm insanlığın ortak bir değeridir. Nice burjuvalar bugün O'nun türküşmüş şiirlerine estetik açıdan yaklaştıklarında, kendileri için haykaynağı olduğunu görebilirler. Bunu, sanatın estetiğini, ideolojik karakterinden soyutladıkları için rahatlıkla becermektedirler. Ancak estetik, kendini yansıtan özden sadece düşüncece soyutlanabilir. Böyle olduğu için Nazım'ın sanatı hayatın somutluğu içinde bir sınıf silahıdır ve bu yüzden en liberal burjuvaları bile korkutur.

Burjuvazi için sırf estetik olarak kalsa, sanatın "zararlı" olmazdı. Ama ne güzel ki, Nazım'ın sanatı sömürücüler için gerçekten zararlı bir sanattır. Ezilen insanlar için ise bu sanat, sınıf mücadelesinin önemli bir silahıdır. Nazım Hikmet ölümünün 20. yılında böyle anılıyor.

Edebiyatımızda İşçi Sınıfı ve Orhan Kemal

İşçi sorunlarının gerçekçi edebiyatı konu edilmesi üzerine tartışmaların hiç değilse kırk yıla yakın bir süredir canlılığını koruduğu olgusu, edebiyatımızda gözlenen başlıca olumluluk sayılmalıdır. Bu tartışma dönemin siyasi özelliğine göre, bazan azalan bir önemle yürütülse bile, denebilir ki, 1930'lardan bu yana kesilmemiş, gerçekçi edebiyatın merkezi sorunu olma özelliğini sürdürmüştür. 1950'lerden bu yana da, tartışmanın roman ve hikayede Orhan Kemal'in adından ayrı götürülemediği, söze her girişte teslim edilmekte dir.

1930'larda Sadri Ertem, "toplumsal gerçekçilik" şiarıyla yola çıkarak, sanayileşmenin getirdiği sorunlar ve işçilerin çevresinde dönen hikayeleri eleştirileriyle, bu yönde ısrarlı görünen bir yazardı. Ancak onun bu eğilimi, kendiliğinden gelmececi bir yaklaşım olmaktan öte gidemeyecek, kuramsal düzeydeki sığlığa, yeteneğiyle birlikte hapşolduğu gözlenecektir. Böylece dönemin işçileşme sürecinin, katı gerçeklerinin, yüksek bir edebi bilinçle hikaye ve romana yansımalarının üstesinden gelinmeyecektir. Gorki'nin Ana'sının olmasa bile, Germinal'in, Bitmeyen Kavga'nın toplumsal süreçte canlanmakta olan koşulları, edebi özümleme ve yoğunlaştırmanın uzağında gelişecektir.

1940'larda şiir, bu işi Nazım'ın izinde üstlenmeye çalışır. Sanayide vahşi bir sömürü çalışma koşullarında ilkel ve acımasız yöntemler yürürlüktedir. Burjuvazi, kapitalizmi gerilerden izlemenin bütün acısını işçi sınıfından çıkarmak ve emperyalizmle el birliği edeceği bir güce ulaşmak hırsıyla, ekonomik sömürüyü en gaddar biçimleriyle sürdürüyor, işçi sınıfının ekonomik-demokratik mücadele araçlarını, sendikalaşma ve grev hakkını yasaklar zinciriyle çeviriyordu. 1940 gerçekçi şiir kaçış, en temel demokratik özgürlüklerden ve örgütsel güvenceden oldukça yoksun bulunduğu böyle bir ortamda, işçi sınıfının güncel sorunlarını, geri kapitalizmin insanlık dışı sömürü yöntemlerini, somut olaylardan esinlenmiş bir duyarlık ve etkili bir anlatımla dile getirir. Ancak aydınlar ve sanatçılar üzerindeki gerici baskıların dayanılmaz ölçüde ağırlaşması, buna karşılık ilerici demokratik hareketin örgütsüzlüğü, sanatçıların tek tek direncinin de kırılması getirecek şiir, toplumsal gerçekleri ve işçi sınıfını yansıtmaya çabası-uzunca bir süre erteleyecektir.

1950'lerde, toplumdaki tarihsel köklerinin daha derin olması nedeniyle etki gücü de daha büyük ve yaygın olan iş-

gerilerken, hikaye ve romanda toplumsal gerçekliğin baskılara omuz silerek yükseldiği, konuların ana kaynağı olduğu görülecektir. Orhan Kemal, bu dönemde ezilen insanların, emekçilerin kenar mahallelerden, gecekonduardan, fabrikalardan yükselen cılız sesini, güçlü bir anlatım ve gözlem gücüyle sergileyecektir. Bu ses, nereden çıktığı ve nereye yönelileceği bilinmeyen bir öfkeden çıkar emekçilerde. Geri kapitalizmin getirdiği çarpık şehirleşme ve ruhsal parçalanmanın katlihan ve duygululuğun, acımasızlığı ve insancılığın, gerçekçi, ama bir o kadar da duygulu romanını verir Orhan Kemal.

Günlük ekmek kavgası içinde birbirini yemeye çalışan ama her biri düzenin çarkında öğütülen insanlar... Zor günlerde yine birbirine dayanan, ama bir çıkmazın içinde bo-

calayıp duran ve yüreklerinde soğumayan bir öfke taşıyan, bu öfkenin hedefini bulamayan insanlar. Orhan Kemal, çarkın dişlilerinde vahşice kırılan bu insanlar, oldukları gibi, ama geleceğin aydınlık olacağına dair inançları ve umutları içinde yansır. Proleterleşme sürecinde eski alışkanlıkları, geleneksel iyilikleri terk edişlerini, kendi çevreleri ve dilleriyle anlatır. Bir yanda işçiden daha çok artık-değer üretmesini isteyen patronlar; bir yanda da günlük lokmalarının sürekli ufaldığını gören, çıkış yolunu hep nasıl edip de zengin olabileceğini hayal etmekte arayan, arada bir kaytaran, patron hakkında dedikodular yaparak hincını alan ve patronun attığı "kemikle" birbirine düşman olan işçiler, Orhan Kemal işçileşme sürecinin sancılarını, olumlu ve hastalıklı yönlerini bütün gerçekliğiyle edebiyata getiren ilk yazar olarak onurunu haklı olarak

kazanmıştır.

MURTAZA, kapitalizmin gelişmesiyle birlikte çalışmanın bireysel niteliğinin yitirilmesi ve işçinin çalışmadaki isteksizliği olgusu karşısında klasik görev duygusunun, anlayışının insanı nasıl gülünç duruma düşürdüğünün, yalnızlaşmış görünüşünü, yalnız gerçekliğin en derin çizgileriyle ortaya koyar. İnsanın kendi değerini bulabildiği ve kendini tümüyle verebildiği bir çalışma ortamının özlemi, bu, geçmişte kalan çalışma biçimini örneklemeye çabası, Murtaza'yı ailesiyle bile çelişkiye düşürecek denli geçerliliğini yitirmiştir. Kötu çalışma koşullarında, en ağır işlerde, işgüçlerini yeniden üretmeye yetmeyen bir ücretle harcayan, bunun sonucu her fırsatta kaytaran, makinelerin başında uyuklayan, kolunu, bacağına kapıran ve makinelere hep bir hinç duyan insanlar, haliyle Murtaza'ya, bu, patrone daha çok patroncu adama düşman kesilecektir. Okuyucu, Murtaza'nın dürtülüğünün, görev duygusunun olumluluğu ve ama başkalarına yararı, kapitalizmin sömürü amacına denk düşmesi olumsuzluğu karşısında, Murtaza'ya acır, kızar, yeniden acır. İşçiler haklıdır, ama haklılıkları onları kaytarmaya değil, vahşi çalışma koşullarıyla savaşa sürmelidir. Ne var ki, o bilinç yoktur, kendiliğinden bir tepki olarak bile yoktur. Orhan Kemal, bu çelişkili durumu, çarpıcı olaylar dizisi, işçilerin hayatından, gecekondu ortamından gerçek ayrıntılar, eski ve yeni değerler çatışması, günlük konuşmanın sıcaklığı ile yansıtır, bununla yetinir.

BEREKETLİ TOPRAKLAR ÜZERİNDE, tarımdaki kapitalistleşmenin ürettiği kırsal kesimdeki proleterleşmeyi, mevsimlik işçilerin her türlü güvenceden yoksun çalışma ortamını, bir parça ekmek uğruna, ailesini açlığın pençesinden kurtarma adına gurbete çıkarılan çileli hayatını, sınıfsal bilincin pırlıtlarını gerçekçi bir anlatımla çizen, okuyucuyu ilğine varncaya dek sarsan bir roman. Emekçilerin, tarım işçilerinin sorunlarını bütün insanı yönleriyle eksiksiz anlatan, onların telef oluşlarını, kefen bezine, dost toprağına hasret, harman makinelerinde iş cinayetine kurban gidişlerini acı veren bir üslupla okuyucunun gözleri önüne serdiği bu roman, denebilir ki, edebiyatımızda tektir.

Orhan Kemal, işçi sınıfının sorunları çevresinde dolanmak yerine, o sorunları bütün çıplaklığıyla sergilemeye yönelmiş, kapitalistleşmenin sanayi ve tarımda doğurduğu yeni ilişkileri üretimed ve toplumsal

OTOBİYOGRAFİ

1902 de doğdum
doğduğum şehre dönmedim birdaha
geriye dönmevi sevmem
üç yaşında Halep'te paşa torunluğu ettim
on dokuzunda Moskova Komünist Üniversite öğrenciliği
kırk dokuzunda yine Moskovada Tseka-Parti konukluğu
ve on dördümden beri sairlik ederim
kimi insan otların kimi insan balıkların çeşidini bilir
ben ayrılıkların
kimi insan ezbere sayar yıldızların adını
ben hasretlerin
hapislerde de yattım büyük otellerde de
açlık çektim açlık grevi de içinde ve tatmadığım yemek
yok gibidir
otuzumda asılmam istediler
kurk sekizimde barış madalyasının bana verilmesini
verdiler de
otuz altımda yarım yılda geçtim dört metre kare betonu
elli dokuzumda on sekiz saatte uçtum Pragdan Havanaya
Lenini görmedim nöbet tuttum tabutunun başında 924 de
961 de ziyaret ettiğim anıt kabri kitaplarıdır
partimden koparmağa yeltendiler beni
sökmedi
yıkılan putların altında da ezilmedim
951 de bir denizde genç bir arkadaşla yürüdüm üstüne
ölümün
52 de çatlak bir yürekle dört ay sırtüstü bekledim ölümü
sevdiğim kadınları deli gibi kışkırdım
şu kadcak haset etmedim Şarloya bile
aldattım kadınlarımı
konuşmadım arkasından dostlarımla
içtim ama akşamcı olmadım
hep alınım teriyle çıkardım ekmek paramı ne mutlu bana
başkasının hesabına utandım yalan söyledim
yalan söyledim başkasını üzmemek için
ama durup dururken de yalan söyledim
bindim trene uçağa otomobile
çoğunluk binemiyor
operaya gittim
çoğunluk gidemiyor adını bile duymamış operanın
çoğunluğun gittiği kimi yerlere de ben gitmedim 21 den
beri
camiye kiliseye tapınağa havraya büyüücüye
ama kahve falına baktırdığım oldu
yazılarım otuz kırk dilde basılır
Türkiyemde Türkçemde yasak
kansere yakalanmadım daha
yakalanmam da şart değil
başbakan filân olacağı yok
meraklısı da değilim bu işin
bir de harbe girmedim
sığınaklara da inmedim gece yarları
yollara da düşmedim pike yapan uçakların altında
ama sevdiğim altmışma yakın
sözün kısısı yoldaşlar
bugün Berlinde kederden gerbermekte olsam da
insanca yaşadım diyebilirim
ve daha ne kadar yaşarım
başımndan neler geçer daha
kimbilir.

11 Eylül 1961

(Devamı 7. sayfada)